

4. Спрос покупателей смещается в сторону первичного жилья [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://biz.liga.net/all/nedvizhimost/novosti/2287522-spros-pokupateley-smeshchaetsya-v-storonu-pervichnogo-zhilya.htm>.

5. Сучасний українсько-руський / Російсько-український словник / За редакцією О.В. Захарченка, Н.В. Кіт [Словник]. – Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2013. – 482 с.

Kovtun O.V. Капитальные инвестиции в недвижимость в Украине: современное состояние и тенденции развития

В статье проведен анализ капитальных инвестиций по видам активов, видам экономической деятельности, источникам финансирования. Рассмотрены причины, сдерживающие развитие первичного и вторичного рынков недвижимости

Ключевые слова: *недвижимость, объекты недвижимости, рынок недвижимости, капитальные инвестиции*

Kovtun O.V. Capital investment by type of asset in Ukraine: current state and trends

The article analyzes the capital investment by type of asset, economic activities and sources of funding. The reasons hampering the development of primary and secondary real estate markets are considered

Keywords: *real estate, objects of real estate, real estate market, capital investment*

Дата надходження до редакції: 01.04.2014 р.

Рецензент: д.е.н., професор Крансоруцький О.О.

УДК 658.2:67/68 (477.83)

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

І. Я. Кулиняк, к.е.н., доцент;

О. І. Глянцева, студентка.

Національний університет «Львівська політехніка»

У статті запропоновано комплекс заходів щодо покращення формування та використання потенціалу для підприємств легкої промисловості Львівщини шляхом вибору ефективних заходів для кожної із виокремлених груп залежно від рівня використання потенціалу на основі кластерного аналізу та за результатами розрахованого інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємств.

Ключові слова: *виробничий потенціал, фінансовий потенціал, інноваційно-інвестиційний потенціал, трудовий потенціал, маркетинговий потенціал, легка промисловість.*

Постановка проблеми. У період зниження ефективності діяльності підприємств легкої промисловості, зменшення чисельності зайнятого в галузі населення, зменшення вкладу у ВВП і переважній роботі із давальницькою сировиною важливим та актуальним постає питання оцінювання потенціалу підприємств та розроблення комплексу заходів щодо покращення формування та використання потенціалу. Формування і оцінювання потенціалу є важливим практичним аспектом діяльності будь-якого підприємства, у тому числі і підприємств легкої промисловості, адже від сформованого ним потенціалу залежить ефективність їх діяльності. Комплексне оцінювання потенціалу дає можливість оцінити стан підприємства, його ресурсів і ефективність їх використання та знайти додаткові резерви підвищення ефективності діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемні питання аналізу потенціалу підприємств та розроблення напрямів підвищення ефективності його формування та використання висвітлені у працях таких учених як: Азріліан А.Н., Бачевський Б.Є., Красноутська Н.С., Кузьмін О.Є., Лисенко К.М., Скригун Н.П., Маруш-

ков Р.В., Мочерний С.В., Олексюк О.І., Петрович Й.М., Федонін О.С. та ін.

Мета статті є запропонувати комплекс заходів щодо покращення формування та використання потенціалу для підприємств легкої промисловості Львівщини шляхом вибору ефективних заходів для кожної із виокремлених груп залежно від рівня використання потенціалу на основі кластерного аналізу та за результатами розрахованого інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження. Ефективність підприємств різних галузей, у тому числі легкої промисловості залежить від сформованого ними потенціалу. Визначений підприємством потенціал дає можливість виявити недоліки і недоопрацювання в його складових, а порівняння з іншими підприємствами – конкурентні переваги.

При визначенні потенціалу підприємств потрібно розуміти, що оцінка діяльності має бути комплексною. Тобто його потрібно оцінювати за гармонізації результатів великої кількості показників комплексного аналізу. Визначення потенціалу для підприємства є важливим і необхідним,

оскільки дає можливість отримати комплексну оцінку, яка враховує різні напрямки діяльності, а не лише одну із складових.

За результатами аналізу наукової літератури пропонуємо для підприємств легкої промисловості виокремлювати такі види потенціалу: виробничий, фінансовий, інноваційно-інвестиційний, трудовий та маркетинговий потенціал.

Виробничий потенціал – наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг).

Фінансовий потенціал – обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, що ними воно може розпорядитися для здійснення поточних і перспективних витрат.

Інноваційно-інвестиційний потенціал – це система інноваційно-інвестиційних ресурсів, факторів та умов, що створюють можливості для здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності, акумуляції та освоєння інвестиційних коштів з метою забезпечення інноваційного розвитку та досягнення конкурентних переваг підприємства.

Трудовий потенціал – це персоніфікована робоча сила, яка розглядається в сукупності своїх якісних характеристик.

Маркетинговий потенціал – це здатність підприємства систематизовано й планомірно спрямовувати всі свої функції (визначення потреб і попиту, організації виробництва, продаж і післяпродажне обслуговування) на задоволення потреб споживачів і використання потенційних ринків збуту.

Для аналізу обрано десять підприємств легкої промисловості Львівщини: ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок», ПАТ «Калина», ПАТ «Льонокомбінат «Старосамбірський», ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПАТ «Городоцька швейна фабрика», ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь», ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика», ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг», ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс», ПАТ «Вірність».

Для аналізованих підприємств на основі часткових показників розраховано інтегральні показники комплексного оцінювання потенціалу підприємств (*I*) за 2008-2012 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Значення інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємств легкої промисловості Львівщини за 2008-2012 рр.

Підприємства	Значення інтегрального показника				
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок»	2,19	1,8	0,83	1,06	2,33
ПАТ «Калина»	1,58	1,19	1,38	1,13	0,86
ПАТ «Льонокомбінат «Старосамбірський»	0,33	0,55	0,53	0,31	0,36
ПАТ «Золочівська швейна фабрика»	0,51	0,88	0,43	0,87	0,55
ПАТ «Городоцька швейна фабрика»	0,58	0,97	1	0,62	0,68
ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь»	1,5	0,08	1,65	1,25	1,32
ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика»	0,41	0,74	0,85	1,02	0,87
ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг»	0,97	0,87	1,37	1,43	1,19
ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс»	1,61	2	1,88	2,01	1,46
ПАТ «Вірність»	0,33	0,92	0,08	0,3	0,37

Джерело: розраховано авторами на основі даних підприємств

За результатами розрахунку інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу проведено групування підприємств. Інтервали обрано такі:

1 група (ВП – високий рівень потенціалу) – $1,2 \leq I$;

2 група (СП – середній рівень потенціалу) – $0,7 \leq I < 1,2$;

3 група (НП – низький рівень потенціалу) – $0 \leq I < 0,7$.

Розподіл підприємств за групами наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Групування підприємств за значенням інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємства за 2008-2012 рр.

Підприємства	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
	Рівень потенціалу				
ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок»	ВП	ВП	СП	СП	ВП
ПАТ «Калина»	ВП	СП	ВП	СП	СП
ПАТ «Льонокомбінат «Старосамбірський»	НП	НП	НП	НП	НП
ПАТ «Золочівська швейна фабрика»	НП	СП	НП	СП	НП
ПАТ «Городоцька швейна фабрика»	НП	СП	СП	НП	НП
ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь»	ВП	НП	ВП	ВП	ВП
ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика»	НП	СП	СП	СП	СП
ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг»	СП	СП	ВП	ВП	СП
ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс»	ВП	ВП	ВП	ВП	ВП
ПАТ «Вірність»	НП	СП	НП	НП	НП

З таблиці видно, що високим рівнем потенціалу характеризуються два підприємства: ПАТ

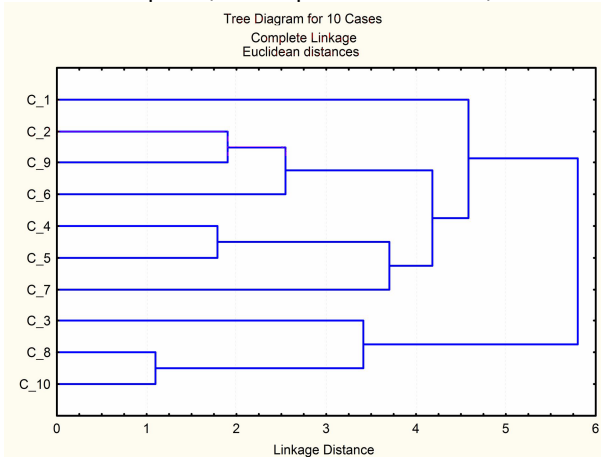
«Шкіряне підприємство «Світанок» і ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс». Низький рівень потенціалу характерний для ПАТ «Льонокомбінат «Старосамбірський», ПАТ «Вірність», що пов'язано із незадовільним їх фінансовим становищем і необхідністю перейти від виробництва лляної пряжі і одягу до надання в оренду рухомого і нерухомого майна.

Крім групування підприємств на групи за значенням показників, що входять в певні інтер-

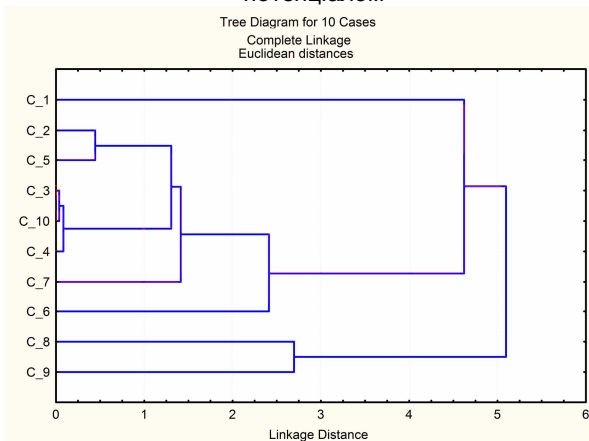
вали широко використовується кластерний аналіз. Кластерний аналіз – це метод багатомірного статистичного дослідження, до якого належать збір даних, що містять інформацію про вибіркові об'єкти, та упорядкування їх в порівняно однорідні, схожі між собою групи.

На рис. 1 зображено результати кластеризації досліджуваних підприємств за виробничим, фінансовим, інноваційно-інвестиційним, маркетинговим і трудовим складовими потенціалу.

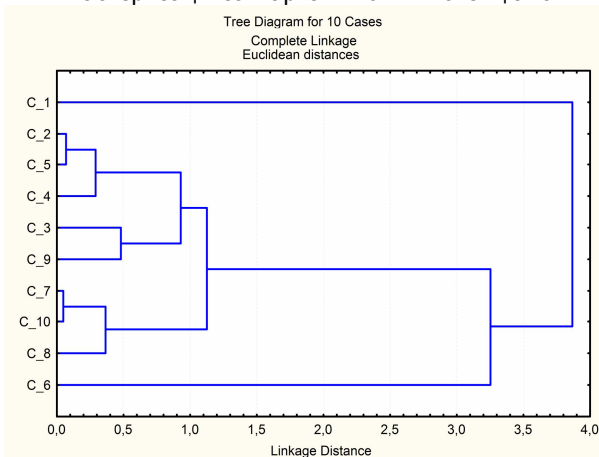
Кластеризація за виробничим потенціалом



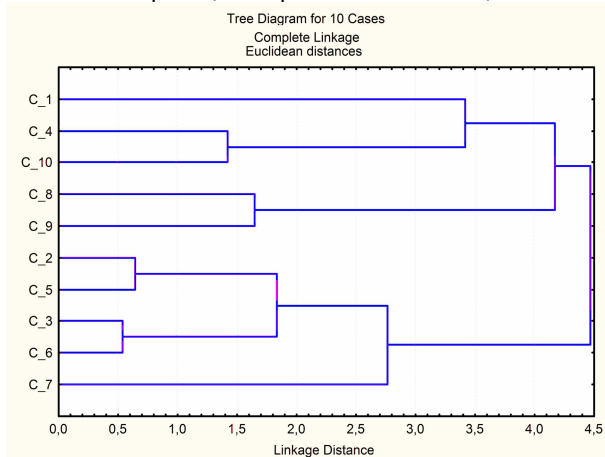
Кластеризація за інноваційно-інвестиційним потенціалом



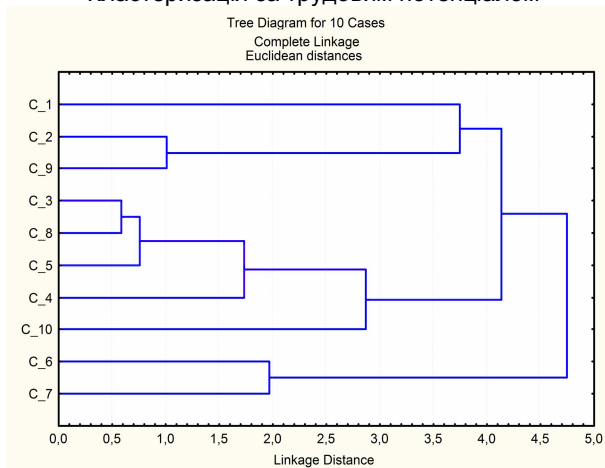
Кластеризація за маркетинговим потенціалом



Кластеризація за фінансовим потенціалом



Кластеризація за трудовим потенціалом



Умовні позначення підприємств:

- C_1 – ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок»;
- C_2 – ПАТ «Калина»;
- C_3 – ПАТ «Льонокомбінат «Старосамбірський»;
- C_4 – ПАТ «Золочівська швейна фабрика»;
- C_5 – ПАТ «Городоцька швейна фабрика»;
- C_6 – ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь»;
- C_7 – ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика»;
- C_8 – ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг»;
- C_9 – ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс»;
- C_10 – ПАТ «Вірність».

Рис. 1. Дендрограми кластерного групування підприємств легкої промисловості Львівщини

Джерело: побудовано авторами на основі даних підприємств

За виробничим потенціалом аналізовані підприємства легкої промисловості можна поділити на 3 кластера: перший кластер – це великі підприємства, які постійно займаються виробничою діяльністю: ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок», ПАТ «Калина», ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс» та ПрАТ «Трикотажна швейна фабрика «Промінь». До другого кластеру увійшли підприємства, які свого часу виготовляли великі обсяги продукції, але через складний фінансовий стан мали необхідність припинити виробництво продукції і займаються в основному здачею виробничих приміщень в оренду. До цієї групи увійшли ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПАТ «Городоцька швейна фабрика» та ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика». До третього кластеру увійшли підприємства, які характеризуються невеликими обсягами виробленої продукції.

Результатом кластеризації підприємств легкої промисловості Львівщини за фінансовим потенціалом було виокремлено два кластера. До першого кластеру відносяться підприємства з помірно стабільним фінансовим станом і порівняно високими результатами діяльності: ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок», ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПАТ «Вірність», ПАТ «Бориставська швейна фабрика «Спецодеяг», ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс». До другого кластера увійшли всі інші підприємства з нестабільним фінансовим станом і порівняно низькими результатами діяльності.

За інноваційно-інвестиційним потенціалом аналізовані підприємства поділяються на три кластера. До першого кластера входять підприємства, які значну увагу приділяють введенню інновацій – це ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок». До другої групи входять підприємства, які працюють з давальницькою сировиною і відповідно мають більший доступ до інвестиційних ресурсів і впровадження інновацій. Сюди входять ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодеяг» та ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс». До третьої кластеру входять підприємства, які пасивно вводять інновації і в які майже не залучаються інвестиції. До даної групи входять підприємства: ПАТ «Калина», ПАТ «Городоцька швейна фабрика», ПАТ «Львівський комбінат «Старосамбірський», ПАТ «Вірність», ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика» і ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь».

Кластеризація за трудовим потенціалом дала можливість виділити три групи. До першого кластера увійшли ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок», ПАТ «Калина» і ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс», для яких є соціально орієнтованими, із постійним кількісним складом працівників, порівняно високими заробітними платами. До другої групи увійшли підприємства

ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь» і ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика» для яких є характерним скорочення працівників до мінімуму, тобто лише керівні посади з одночасним збереженням високої заробітної плати. До третього кластеру увійшли підприємства, у яких частково коливається кількість працюючих, а заробітні плати знаходяться на рівні середніх або нижче порівняно з галузевими показниками. До таких підприємств належать ПАТ «Львівський комбінат «Старосамбірський», ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодеяг», ПАТ «Городоцька швейна фабрика», ПАТ «Золочівська швейна фабрика» та ПАТ «Вірність».

За маркетинговим потенціалом підприємства легкої промисловості поділяються на два кластери. Перший кластер підприємства з активною маркетинговою позицією. До нього відносяться ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок» та ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь». До другого кластеру належать підприємства, які мають проблеми, пов'язані з маркетинговою діяльністю. Це ПАТ «Калина», ПАТ «Городоцька швейна фабрика», ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПАТ «Львівський комбінат «Старосамбірський», ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс», ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика», ПАТ «Вірність» та ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодеяг».

Таким чином кластерний аналіз дав можливість згрупувати підприємства за їх подібністю щодо груп показників і у результаті сформулювати висновки не щодо кожного окремого досліджуваного об'єкта, а для виділених груп.

Досягнення підприємствами легкої промисловості своєї місії, цілей і завдань залежить від рівня потенціалу підприємства і його ефективного використання. Кожним підприємством мають бути розроблені і впровадженні в дію заходи щодо покращення використання наявного потенціалу.

На основі аналізу наукової літератури [1-7] і власних досліджень було сформовано рекомендації щодо покращення використання потенціалу, які доцільно використовувати підприємствам легкої промисловості, згрупованих на основі кластерного аналізу і за значеннями інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємств (табл. 3).

Усі проаналізовані підприємства у своїй діяльності повинні формувати та ефективно використовувати усі види потенціалів, але для ряду підприємств є необхідний розвиток окремих його видів. Так, розвитку виробничого потенціалу потребують ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПАТ «Городоцька швейна фабрика», ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодеяг», ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика», ПАТ «Львівський комбінат «Старосамбірський» та ПАТ «Вірність». Негативний вплив на значення інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу

підприємства справляє фінансовий потенціал, що вимагає його покращення для ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь», ПАТ «Калина», ПрАТ «Львівська перо-пухова фабрика», ПАТ «Городоцька швейна фабрика» і ПАТ «Львонокомбінат «Старосамбірський». Особливий акцент формуванню та розвитку інноваційно-інвестиційному потенціалу повинні приділяти такі підприємства, як ПрАТ «Трикотажна фірма «Промінь» та ПАТ «Калина».

ПАТ «Львонокомбінат «Старосамбірський», ПАТ «Золочівська швейна фабрика», ПАТ «Вірність» та ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг» потребують розвитку трудового потенціалу, а ПАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс», ПАТ «Вірність», ПАТ «Калина» та ПАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг» – маркетингового потенціалу.

Таблиця 3

Рекомендації щодо покращення використання потенціалу підприємств легкої промисловості

Види потенціалу	Рівень потенціалу залежно від значення інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємства			Групи підприємств, визначені за допомогою кластерного аналізу
	НП	СП	ВП	
Виробничий потенціал	Збільшення обсягів вироблення продукції без додаткових капітальних вкладень; забезпечення стабільності у забезпеченні робочих місць матеріалами, електроенергією, оснащенням тощо; ліквідація недіючого обладнання, здача в оренду або лізинг обладнання, що використовується не на повну потужність; ліквідація наднормативних запасів; здійснення раціонального розміщення основних засобів; використання вхідного контролю за якістю сировини	Збільшення обсягів виробленої продукції без додаткових капітальних вкладень; збільшення тривалості роботи машин і устаткування; забезпечення стабільності у забезпеченні робочих місць матеріалами, електроенергією, оснащенням тощо; ліквідація недіючого обладнання, здача в оренду або лізинг обладнання, що використовується не на повну потужність; удосконалення нормування запасів і їх раціональне використання; поліпшення організації постачання; здійснення раціонального розміщення основних засобів; використання вхідного контролю за якістю сировини	Оновлення і технічне вдосконалення основних фондів; збільшення тривалості роботи машин і устаткування; вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки; удосконалення нормування запасів і їх раціональне використання; впровадження безвідходної або маловідходної техніки і технології; здійснення раціонального розміщення основних засобів; використання вхідного контролю за якістю сировини	Група 1 (великі, що постійно займаються виробничою діяльністю)
	Продаж виробничих площ і обладнання для можливого переходу в інший вид діяльності або налагодження виробництва на наявних площах і обладнанні, ліквідація недіючого обладнання	Розгляд можливості використання частини приміщень і обладнання у виробничих цілях, решту здавати в оренду; укладення договорів з надійними постачальниками	Здача в оренду усіх виробничих площ, здача в оренду чи лізинг усього обладнання, тобто перехід на інший вид діяльності – оренда, прокат, лізинг	Група 2 (великі займаються здачею виробничих приміщень в оренду)
	Забезпечення стабільності у забезпеченні робочих місць матеріалами, електроенергією, оснащенням тощо; удосконалення нормування запасів; поліпшення організації постачання; використання вхідного контролю за якістю сировини	Збільшення обсягів виробленої продукції без додаткових капітальних вкладень; забезпечення стабільності у забезпеченні робочих місць матеріалами, електроенергією, оснащенням тощо; ліквідація недіючого обладнання; удосконалення нормування запасів; використання вхідного контролю за якістю сировини	Оновлення і технічне вдосконалення основних фондів; забезпечення стабільності у забезпеченні робочих місць матеріалами, електроенергією, оснащенням тощо; ліквідація недіючого обладнання; удосконалення нормування запасів; використання вхідного контролю за якістю сировини	Група 3 (невеликі обсяги виробництва)
Фінансовий потенціал	Розробка заходів із зниження зовнішньої залежності підприємств; постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього становища підприємства; підвищення рентабельності продукції; удосконалення нарахування амортизаційних відрахувань	Постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього становища підприємства; підтримка оптимальної структури балансу; підвищення рентабельності продукції; удосконалення нарахування амортизаційних відрахувань	Підтримання поточного фінансового стану з можливістю його покращення; постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства; координація всіх дій учасників і контроль за їх результатами; збільшення доходу від реалізації продукції	Група 1 (стабільний фінансовий стан, високі результати)
	Усунення факторів банкрутства; удосконалення поточних фінансових документів, які докладно відображають грошовий обіг підприємства; переведення низькооборотних активів у високооборотні	Переведення низькооборотних активів у високооборотні; забезпечення фінансового становища у середньостроковій перспективі; поступове погашення боргів	Забезпечення фінансового становища у довгостроковій перспективі; скорочення витрат до мінімально допустимого рівня; підвищення рентабельності продукції; створення оптимальної структури балансу та фінансових результатів	Група 2 (нестабільний фінансовий стан)

Види потенціалу	Рівень потенціалу залежно від значення інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємства			Групи підприємств, визначені за допомогою кластерного аналізу
	НП	СП	ВП	
Інноваційно-інвестиційний потенціал	Взаємодія з навчальними закладами у сфері розробок інноваційної продукції, зразків; пошук нових джерел фінансування інноваційної діяльності	Співпраця з навчальними закладами і національними науково-дослідними, дослідно-конструкторськими і випробувальними інститутами; пошук нових джерел фінансування інноваційної діяльності	Співпраця з національними і міжнародними науково-дослідними, дослідно-конструкторськими і випробувальними інститутами; створення відділів на підприємстві, які відповідають за розроблення і впровадження інновацій; пошук нових джерел фінансування інноваційної діяльності	Група 1 (вводять інновації)
	Освоєння виробництва інноваційної продукції	Освоєння виробництва інноваційної продукції; впровадження нових технологічних процесів	Освоєння виробництва інноваційної продукції; впровадження нових технологічних процесів; створення відділів, які відповідають за впровадження інновацій	Група 2 (працюють на давальницькій сировині, мають доступ до інвестиційних ресурсів і впровадження інновацій)
	Взаємодія з навчальними закладами у сфері розробок інноваційної продукції, зразків; запозичення досвіду у підприємств, які широко освоюють виробництво інноваційної продукції	Взаємодія з навчальними закладами у сфері розробок інноваційної продукції, зразків; запозичення досвіду у підприємств, які широко освоюють виробництво інноваційної продукції	Співпраця з навчальними закладами, спеціальними інституціями, які займаються певними розробками і випробуваннями; запозичення досвіду у підприємств, які широко освоюють виробництво інноваційної продукції	Група 3 (пасивно вводять інновації)
Трудовий потенціал	Удосконалення організаційної структури управління; підвищення рівня задоволення соціальних потреб працівників на виробництві; підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників; встановлення сприятливого мікроклімату в трудових колективах; працевлаштування молоді без досвіду роботи	Удосконалення підбору і розстановки працівників, їх підготовки й підвищення кваліфікації; підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників; встановлення сприятливого мікроклімату в трудових колективах; стимулювання творчого і сумлінного ставлення робітників до праці	Покращення укомплектованості штату; встановлення сприятливого мікроклімату в трудових колективах; стимулювання творчого і сумлінного ставлення робітників до праці	Група 1 (соціально орієнтовані, постійний кількісний склад, висока заробітна плата)
	Досягнення раціонального співвідношення між керівниками і робітниками; адекватне матеріальне стимулювання	Досягнення раціонального співвідношення між керівниками і робітниками; адекватне матеріальне стимулювання	Досягнення раціонального співвідношення між керівниками і робітниками; адекватне матеріальне стимулювання	Група 2 (лише керівники, високі заробітні плати)
	Підвищення рівня задоволення соціальних потреб працівників на виробництві; поліпшення санітарно-гігієнічних умов праці; впровадження раціональних режимів роботи та відпочинку; встановлення сприятливого мікроклімату в трудових колективах; удосконалення системи матеріального і нематеріального стимулювання; працевлаштування молоді без досвіду роботи	Підвищення рівня задоволення соціальних потреб працівників на виробництві; поліпшення санітарно-гігієнічних умов праці; впровадження раціональних режимів роботи та відпочинку; встановлення сприятливого мікроклімату в трудових колективах; удосконалення системи матеріального і нематеріального стимулювання; працевлаштування молоді без досвіду роботи	Удосконалення підбору і розстановки працівників, їх підготовки й підвищення кваліфікації; підвищення рівня задоволення соціальних потреб працівників на виробництві; підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників; удосконалення системи матеріального і нематеріального стимулювання	Група 3 (заробітні плати на середньому або нижньому рівні порівняно з галуззю)
Маркетинговий потенціал	Дотримання договірної і платіжної дисципліни; підтримання прямих контактів представників підприємства з замовниками; орієнтація на вітчизняного споживача	Проведення цілеспрямованих рекламних кампаній по просуванню товару; орієнтація на вітчизняного споживача	Участь у спеціалізованих виставках; проведення цілеспрямованих рекламних кампаній по просуванню товару; орієнтація на вітчизняного споживача	Група 1 (активна маркетингова позиція)
	Дотримання договірної і платіжної дисципліни; підтримання прямих контактів представників підприємства з замовниками	Дотримання договірної і платіжної дисципліни; підтримання прямих контактів представників підприємства з замовниками	Участь у спеціалізованих виставках; залучення висококваліфікованих маркетологів; проведення цілеспрямованих рекламних кампаній по просуванню товару	Група 2 (проблеми з маркетинговою діяльністю)

Підприємствам легкої промисловості потрібно звернути увагу на заходи, які дають можливість покращити використання усіх видів потенціалу.

До таких заходів належить Японська система «5С», яка нагадує позабуту наукову організацію праці (НОП). Система не потребує капітальних витрат, але впливає позитивно на усі складові

потенціалу.

Іншим заходом, який дає можливість позитивно вплинути на рівень потенціалу підприємств є можливість використання аутсорсингу, тобто передача непрофільних функцій на виконання зовнішньою стороною. Підприємства легкої промисловості можуть використовувати аутсорсинг бухгалтерських послуг, аудиторський супровід, юридичний аутсорсинг, ІТ-аутсорсинг, маркетинговий, логістичний і транспортний аутсорсинг. Він дає можливість сконцентруватися на основному виді діяльності і одночасно якісно і з меншими витратами виконувати неосновні види діяльності.

Відповідно до специфіки кожного підприємства можуть бути розроблені і інші заходи покращення використання потенціалу підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі даних про діяльність десяти підприємств легкої промисловості Львівщини розраховано інтегральний показник комплексного оцінювання потенціалу підприємств. Підприємств-

ва згруповано за значенням інтегрального показника потенціалу та проведено кластеризацію за складовими потенціалу: виробничим, фінансовим, інноваційно-інвестиційним, трудовим і маркетинговим потенціалами.

Запропоновано комплекс заходів щодо покращення формування та використання потенціалу для підприємств, шляхом вибору ефективних заходів для кожної із виокремлених груп залежно від рівня використання потенціалу на основі кластерного аналізу та за результатами розрахованого інтегрального показника комплексного оцінювання потенціалу підприємств. Ці пропозиції доцільно врахувати органам влади для формування Стратегії розвитку Львівської області на 2014-2020 роки з прогнозом до 2025 року, а саме для підвищення ефективності розвитку легкої промисловості Львівщини як передумови підвищення конкурентоспроможності економіки України.

Список використаної літератури:

1. Красноутська Н.С. Потенціал підприємства: формування і оцінка: Навч. посібник / Н.С. Красноутська. – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 352 с.
2. Лисенко К.М. Потенціал підприємства як економічна категорія: сутність та складові [Електронний ресурс] / К.М. Лисенко, Н.П. Скригун. – Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1817/1/7.pdf>.
3. Марушков Р.В. Оценка использования экономического потенциала предприятия (на примере предпринимательской отрасли): автореф. дис. канд. экон. наук. / Р.В. Марушков. – М., 2000. – 25 с.
4. Посилкіна О.В. Потенціал підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/911/potencial-pidpriyemstva>.
5. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
6. Таранюк К.М. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / К.М. Таранюк. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economics/73896.doc.htm.
7. Блонська В.І. Засоби підвищення ефективності використання трудового потенціалу [Електронний ресурс] / В.І. Блонська. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlitu/21_18/138_Blo.pdf.

Кулиняк І.Я., Глянцева Е.І. Направления улучшения использования потенциала предприятий легкой промышленности Львовщины.

В статье предложен комплекс мероприятий по улучшению формирования и использования потенциала для предприятий легкой промышленности Львовщины путем выбора эффективных мер для каждой из выделенных групп в зависимости от уровня использования потенциала на основе кластерного анализа и по результатам рассчитанного интегрального показателя комплексной оценки потенциала предприятий.

Ключевые слова: производственный потенциал, финансовый потенциал, инновационно-инвестиционный потенциал, трудовой потенциал, маркетинговый потенциал, легкая промышленность.

Kulyniak I.Ya., Glyantseva O.I. Areas of improvement potential use light industry enterprises in Lviv

In the article it is offered a set of measures to improve the development and using of the potential for light industry enterprises in Lviv region by selecting effective measures for each of the examined groups depending on the level of potential based on the cluster analysis and the results calculated integral index of the complex evaluation of the enterprises' potential.

Keywords: production potential, financial potential, innovation and investment potential, employment potential, marketing potential, light industry.

Дата надходження до редакції: 26.03.2014 р.

Рецензент: д.е.н., професор Чухрай Н.І.